

Sygn. akt **XXVII Ca 3311/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVII Wydział Cywilny-Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Maja Smoderek (spr.)
Sędziowie:	SO Ewa Kiper SR del. Joanna Pąsik
Protokolant:	st. sekr. sąd. Małgorzata Andrychowicz

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2017r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. K.**

przeciwko **E. Z.**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie

z dnia 25 lutego 2016 r., sygn. akt I C 1904/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddala powództwo;
2. zasądza od A. K. na rzecz E. Z. kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

SSR (del) Joanna Pąsik SSO Maja Smoderek SSO Ewa Kiper

Sygn. akt XXVII Ca 3311/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 czerwca 2015 roku A. K. wniósł przeciwko E. Z. o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2007 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt CSK 358/06, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 13 września 2007 roku, w zakresie punktu 3, tj. co do zasądzenia od powoda na rzecz pozwanej kwoty 5.400 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm prawem przepisanych.

Na rozprawie w dniu 3 września 2015 roku A. K. oświadczył, iż dokonuje potrącenia należności będącej przedmiotem roszczenia E. Z. o zapłatę kosztów procesu w wysokości 5.400 złotych z jego należnościami wynikającymi z nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu o sygnaturze I Nc 3/11 przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie. Powództwo w powyższej sprawie zostało wniesione przez (...) spółka jawna z siedzibą w N.. Wskazana wierzytelność została, na podstawie umowy cesji z dnia 2 września 2015 roku, przelana na rzecz A. K. przez (...) spółka jawna z siedzibą w W..

W piśmie z dnia 23 września 2015 roku E. Z. wskazała, iż dokonuje potrącenia kwoty 5.385 złotych wynikającej z jej zobowiązań zawartych w tytule wykonawczym w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 listopada 2014 roku.

Wyrokiem z dnia 25 lutego 2016 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2007 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt IV CSK 358/06, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 13 września 2007 roku w zakresie punktu 3 wyroku w części, tj. co do zasądzenia od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym w zakresie kwoty 3.859,53 zł oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 13 października 2004 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku nakazał E. Z., aby zapłaciła (...) - A. K. w N. kwotę 250.000 złotych z 12,25 % w stosunku rocznym od dnia 17.09.2004 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 32.325 złotych tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 28.800 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Wyrokiem z dnia 14 lipca 2005 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku w punkcie I uchylił powyższy nakaz zapłaty w części dotyczącej kosztów procesu ponad kwotę 10.725 złotych i oddalił żądania pozwu w tym zakresie. Następnie wyrokiem z dnia 7 marca 2006 roku Sąd Apelacyjny w Białymstoku, na skutek apelacji E. Z. od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 14 lipca 2005 roku, oddalił apelację i zasądził od E. Z. na rzecz A. K. kwotę 5.400 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za II instancję.

Na podstawie powyższych wyroków Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie B. M. wszczął i prowadził egzekucję z wniosku (...) A. K. przeciwko E. Z..

Wyrokiem z dnia 2 lutego 2007 roku Sąd Najwyższy, na skutek skargi kasacyjnej E. Z. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 7 marca 2006 roku, w punkcie 1 uchylił zaskarżony wyrok w części obejmującej orzeczenie o oddaleniu apelacji i odrzucił apelację pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 14 lipca 2005 roku, w punkcie 2 oddalił skargę kasacyjną w pozostałym zakresie, zaś w punkcie 3 zasądził od A. K. na rzecz E. Z. kwotę 5.400 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym.

W dniu 12 lutego 2007 roku A. K. nadał do E. Z. pismo z dnia 08 lutego 2007 roku, w którym oświadczył, iż dokonał potrącenia swoich zobowiązań wynikających z wyroku z dnia 2 lutego 2007 roku wydanego przez Sąd Najwyższy w Warszawie w wysokości 5.400 złotych ze swoimi należnościami wynikającymi z nakazu zapłaty z dnia 13 października 2004 roku wydanego przez Sąd Okręgowy w Białymstoku, wyroku z dnia 14 lipca 2005 roku wydanego przez Sąd Okręgowy w Białymstoku oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 7 marca 2006 roku w części ograniczonej do ww. kwoty i obejmującej część zasądzonych ww. wyrokami kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Rejonowy ustalił, że powyższe pismo nie dotarło do E. Z..

W dniu 7 sierpnia 2008 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pruszkowie M. W. w sprawie o sygnaturze akt KM 803/2008 wszczął egzekucję przeciwko E. Z. na wniosek wierzyciela (...) A. K.. Postępowanie zostało wszczęte na podstawie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 13 października 2004 roku wydanego przez Sąd Okręgowy w Białymstoku w sprawie o sygnaturze akt I Nc 110/04, wyroku Sądu

Okręgowego w Białymstoku z dnia 14 lipca 2005 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt I C 2635/04 oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 07 marca 2006 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt I ACa 654/05 - zaopatrzonych w klauzulę wykonalności z dnia 15 marca 2006 roku.

W dniu 13 marca 2015 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie B. M. w sprawie o sygnaturze akt Km 279/15 wszczął egzekucję przeciwko E. Z. na wniosek wierzyciela (...) spółki jawnej z siedzibą w W.. Postępowanie zostało wszczęte na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 listopada 2014 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt I ACa 838/14 zaopatrzonych w klauzulę wykonalności z dnia 26 lutego 2015 roku. W toku tego postępowania egzekucyjnego wyegzekwował od E. Z. na rzecz (...) spółki jawnej z siedzibą w W.: w dniu 30 marca 2015 roku kwotę 1.019,49 złotych, w dniu 17 lipca 2015 roku kwotę 248,29 złotych, w dniu 19 sierpnia 2015 roku kwotę 272,69 złotych.

W dniu 31 marca 2015 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie B. M. wszczął egzekucję przeciwko A. K. na wniosek wierzyciela E. Z.. Postępowanie zostało wszczęte na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2007 roku zaopatrzonych w klauzulę wykonalności z dnia 13 września 2007 roku.

W dniu 3 września 2015 roku A. K. dokonał potrącenia należności będącej przedmiotem roszczenia E. Z. o zapłatę kosztów procesu w wysokości 5.400 złotych z jego należnościami wynikającymi z nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu o sygnaturze I NC 3/11 przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, który został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 28 listopada 2013 roku, który został utrzymany częściowo w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 listopada 2014 roku. Powództwo w powyższej sprawie zostało wniesione przez (...) spółka jawna z siedzibą w N.. Wskazana wierzytelność została, na podstawie umowy cesji z dnia 2 września 2015 roku przelana na rzecz A. K. przez (...) spółka jawna z siedzibą w W..

W swych rozważaniach Sąd Rejonowy jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia wskazał art. 840§1 pkt 2 k.p.c., który dopuszcza możliwość pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w razie nastąpienia po powstaniu tytułu egzekucyjnego zdarzenia, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane.

W niniejszym postępowaniu powód podnosił dwa zarzuty potrącenia swoich wierzytelności z wierzytelnością przysługującą pozwanej w stosunku do niego.

Mając na uwadze treść art. 498 k.c. i art. 499 k.c. Sąd I instancji uznał, że zarzut potrącenia podniesiony przez powoda w pozwie był bezskuteczny, bowiem powód w żaden sposób nie wykazał, iż oświadczenie o potrąceniu z dnia 12 lutego 2007 roku zostało doręczone pozwanej. Tymczasem warunkiem skuteczności zarzutu potrącenia jest wykazanie, iż doszło ono do drugiej strony w taki sposób, iż mogła się ona z nim zapoznać. Sąd Rejonowy zważył ponadto, iż skuteczności powyższego zarzutu potrącenia zaprzeczał także fakt, że powód złożył wniosek o wszczęciu egzekucji przeciwko pozwanej na podstawie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym w dniu 13 października 2004 roku przez Sąd Okręgowy w Białymstoku, wyroku z dnia 14 lipca 2005 roku wydanego przez Sąd Okręgowy w Białymstoku oraz wyroku w dniu 7 marca 2006 roku wydanego przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku, a następnie egzekucja ta była prowadzona także w zakresie wierzytelności, którą powód miał potrącić oświadczeniem zawartym w piśmie z dnia 8 lutego 2007 roku. Powyższa okoliczność zaprzeczała zatem, zdaniem Sądu Rejonowego, złożeniu przez powoda skutecznego zarzutu potrącenia, bowiem jeśli powód uważałby, iż złożył przedmiotowe oświadczenie o potrąceniu, to ograniczyłby prowadzoną egzekucję w zakresie potrąconej kwoty.

Odnosząc się natomiast do drugiego zarzutu potrącenia podniesionego przez powoda na rozprawie w dniu 3 września 2015 roku, Sąd I instancji zważył, iż zarzut ten był skuteczny, w zakresie kwoty 3.859,53 złotych, której Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie B. M. nie wyegzekwował od E. Z. na rzecz (...) spółki jawnej z siedzibą w W. w toku egzekucji w sprawie o sygnaturze akt Km 279/15 do dnia 3 września 2015 roku.

Sąd I instancji wskazał również, że powyższa wierzytelność przysługująca pierwotnie (...) spółce jawnej z siedzibą w W. została skutecznie przelana na rzecz A. K. na mocy umowy cesji z dnia 2 września 2015 roku jedynie w zakresie kwoty 3.859,53 złotych. Wobec powyższego zarzut potrącenia zgłoszony przez powoda jest skuteczny jedynie w zakresie kwoty 3.859,53 złotych. W stosunku zaś do wyżej wskazanych kwot, które łącznie wyniosły 1.540,47 złotych, zarzut ten jest nieskuteczny, gdyż kwoty te zostały już na wyegzekwowane na rzecz poprzedniego wierzyciela przed złożeniem przez powoda skutecznego oświadczenia o potrąceniu.

Sąd Rejonowy nie uznał natomiast za skuteczny zarzutu potrącenia zgłoszonego przez pozwaną uznając, że pozwana nie wykazała, aby wierzytelność zgłoszona przez nią do potrącenia była wymagalna. Ponadto, zarzut potrącenia zgłoszony przez pozwaną był zarzutem spóźnionym, albowiem powód na rozprawie w dniu 3 września 2015 roku złożył skuteczne oświadczenie o potrąceniu w stosunku do roszczenia pozwanej wynikającego z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2007 roku, wobec czego wierzytelność powoda - objęta zarzutem potrącenia zgłoszonym przez pozwaną - w momencie złożenia przez pozwaną oświadczenia o potrąceniu była już umorzona.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. stosunkowo je rozdzielając.

Powyższy wyrok w całości zaskarżyła pozwana zarzucając mu uznanie za skuteczne przeniesienie przez (...) Spółki jawnej (...), M. K., wierzytelności należącej do spółki na rzecz A. K., będącego jednocześnie współnikiem tej spółki, aby na jej podstawie powód dokonał potrącenia swojego osobistego długu zawartego w zaskarżonym w sprawie tytule wykonawczym i w ten sposób umorzył swoją osobistą wierzytelność, w sytuacji gdy przepis szczególny tj. art. 36 k.s.h. całkowicie wyklucza możliwość dokonywania jakichkolwiek potrąceń wierzytelności nabytych przez spółkę jawną w czasie jej trwania z wierzytelnościami osobistymi jej współników Spółki jawnej. Jednocześnie art. 509 § 1 k.c. dopuszcza przeniesienie wierzytelności na osobę trzecią bez zgody dłużnika, ale tylko wówczas, gdy nie sprzeciwia się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania; uwzględnienie przez Sąd, w postępowaniu przeciwegzekucyjnym wniosku powoda złożonego w czasie trwania postępowania (tj. na rozprawie 3 września 2015r.) o zmianę wierzytelności, która miałaby stanowić nową podstawę żądania pozwu, w sytuacji gdy art. 843 § 3 k.p.c. wyraźnie stanowi o tym, że powód wszelkie zarzuty jakie w tym czasie mógł zgłosić, powinien zawrzeć w pozwie, pod rygorem utraty prawa do korzystania z nich w dalszym postępowaniu; pozwana zaskarżyła również kwotę 3.859,53 zł, w zakresie której Sąd pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy, uwzględniając jedynie część kwoty wpłaconej przez pozwaną na rzecz Spółki jawnej w sprawie Km 279/15, podczas gdy faktyczna suma jaką pozwana zapłaciła Spółce, to kwota w wysokości: 3.584,74 zł, która powinna stanowić dla Sądu podstawę do ustalenia sumy w zakresie której tytuł wykonawczy miałby zostać pozbawiony wykonalności.

Skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania za I i II instancję, ewentualnie uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za I i II instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że Sąd II instancji podziela w całości ustalenia faktyczne i ocenę prawną poczynione przez Sąd Rejonowy w zakresie bezskuteczności potrącenia przez powoda jego wierzytelności przysługującej mu względem powódki wynikającej z nakazu zapłaty z dnia 13 października 2004 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Białymstoku (sygn. akt I Nc 110/04), wyroku z dnia 14 lipca 2005 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Białymstoku (sygn. akt I C 2635/04) i wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 7 marca 2006r. (sygn. akt I ACa 654/05) w części obejmującej zasądzone w powyższych orzeczeniach koszty zastępstwa procesowego na rzecz powoda od pozwanej, z ograniczeniem do kwoty 5.400 zł. W tym zakresie Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy przyjął, że powód nie wykazał, by oświadczenie z dnia 8 lutego 2007 r. o potrąceniu tych wierzytelności w ogóle dotarło do pozwanej, czego wymaga art. 499 k.c. Ponadto Sąd I instancji słusznie wskazał, że gdyby faktycznie powód miał zamiar

w ww. dacie potrącić swą wierzytelność ograniczył by w tym zakresie wszczętą przez siebie egzekucję (Km 803/08), co jednak nie miało miejsca. Tym samym nie sposób uznać, by w tym zakresie powód dokonał skutecznego potrącenia.

Odnosząc się z kolei do podniesionego na rozprawie w dniu 3 września 2015 r. zarzutu potrącenia, w ocenie Sądu Okręgowego również on nie mógł odnieść skutku prawnego. W tym zakresie powód zgłosił do potrącenia wierzytelność przysługującą pierwotnie spółce (...) sp.j. w W. przeciwko E. Z. na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 listopada 2014 r. (sygn. akt I ACa 838/14) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 26 lutego 2015 r. W powyższym tytule wykonawczym w punkcie IV zasądzono na rzecz (...) A. K. sp.j. w W. od pozwanej kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

W ocenie Sądu II instancji chybiony był w tym zakresie zarzut naruszenia art. 843§3 k.p.c., zgodnie z którym powód w pozwie powinien przytoczyć wszystkie zarzuty, jakie w tym czasie mógł zgłosić, pod rygorem utraty korzystania z nich w dalszym postępowaniu. W tym zakresie należy wskazać, że powództwo opozycyjne powoda od początku odnosiło się do zarzutu potrącenia, zaś w trakcie postępowania powód uzupełnił okoliczności faktyczne o nabytą przez niego w drodze przelewu z dnia 2 września 2015 r. kolejną wierzytelność przysługującą mu względem pozwanej. Tym samym okoliczność tę, jako powstałą w trakcie postępowania nie można było uznać za podniesioną z opóźnieniem. Powód nie mógł jej bowiem powołać już w pozwie.

Pozwana zakwestionowała ponadto możliwość potrącenia powyższej wierzytelności przez powoda z uwagi na fakt, że nie przysługiwała ona jemu, lecz spółce jawnej, której był współnikiem. Skarżąca w tym zakresie wskazała art. 36 §1 k.s.h., który uniemożliwia współnikowi spółki żądania od dłużnika zapłaty przypadającego na niego udziału w wierzytelności spółki ani przedstawiania do potrącenia wierzytelności spółki swojemu wierzycielowi. Powyższy zarzut apelacji należy uznać za chybiony. Trzeba bowiem podnieść, że w dniu 2 września 2015 r. (...) A. K. sp.j. w W. dokonała na rzecz powoda cesji powyższej wierzytelności. Tym samym nie sposób uznać, by w sprawie doszło do naruszenia art. 36§1 k.s.h. - nie miał on tu zastosowania, bowiem doszło do skutecznego przeniesienia wierzytelności ze spółki na rzecz powoda.

Niemniej jednak, zdaniem Sądu Okręgowego, dla skuteczności dokonania potrącenia tak nabytej wierzytelności z wierzytelnością przysługującą pozwanej względem powoda, A. K. powinien poinformować E. Z. o fakcie cesji wierzytelności wzywając ją jednocześnie do zapłaty. Bez dokonania tych czynności powód nie mógł skutecznie potrącić tak nabytej wierzytelności z wierzytelnością pozwanej, skoro pozwana nie miała wiedzy, że zmienił się wierzyciel, a co więcej posiadała informację, że poprzednik prawny powoda kontynuuje w tym zakresie egzekucję prowadzoną pod sygn. akt Km 279/15. Postępowanie to, dotyczące właśnie kwoty 5.400 zł, którą w dniu 3 września 2015 r. powód chciał potrącić zostało bowiem umorzone na wniosek wierzyciela dopiero 17 grudnia 2015 r. W tym stanie rzeczy Sąd II instancji uznał, że również oświadczenie woli powoda o potrąceniu z dnia 3 września 2015 r. nie mogło wywołać skutku prawnego. Zaniechanie wezwania pozwanej do zapłaty po nabyciu powyższej wierzytelności przez powoda uniemożliwiało skuteczne jego potrącenie przez powoda w dniu 3 września 2015 r. również z uwagi na fakt, że nie było ono względem powoda wymagalne. Dla wywołania skutku potrącenia w postaci umorzenia wierzytelności, konieczna jest wymagalność wierzytelności potrącającego, albowiem umorzenie może nastąpić nie wcześniej niż w momencie, gdy wierzytelności staną się wymagalne (czego wymaga art. 498§1 k.c.). Oceny wymagalności należy zaś dokonywać z uwzględnieniem art. 455 k.c. wraz z nadejściem terminu spełnienia świadczenia.

W tym stanie rzeczy zaskarżone orzeczenie nie mogło się ostać, mimo iż do jego zmiany doszło z innych przyczyn niż wskazane w apelacji pozwanej. Tym samym wobec faktu, że oba zarzuty potrącenia, na których opierał swe roszczenie powód okazały się nieskuteczne należało stwierdzić, że w sprawie nie zaistniały podstawy do pozbawienia tytułu wykonawczego w postaci orzeczenia o kosztach postępowania zawartego w wyroku Sadu Najwyższego z dnia 2 lutego 2007 r. (sygn. akt IV CSK 358/06) wykonalności na podstawie art. 840§1 pkt 2 k.p.c. Dlatego też powództwo to podlegało oddaleniu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 386§1 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98§1 i 2 k.p.c. obciążając nimi w całości powoda jako przegrywającego sprawę.

SSR (del.) Joanna Pąsik SSO Maja Smoderek SSO Ewa Kiper